

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 3. oktober 2018
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: André Dybdal Pape
Sagsnr.: 2017-731-0011
Dok.: 838801

KOMMENTERET OVERSIGT

over

**høringssvar om forslag til lov om ændring af straffeloven, retspleje-
loven, erstatningsansvarsloven og medieansvarsloven (Freds- og ære-
krænkelser mv.)**

I. Høringen

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 29. juni 2018 til den 24. august 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, 105.dk, ABC for mental sundhed, Advokatrådet, Agenda, Dansk Aktionærforening, Aller Media A/S, Altinget.dk, Amnesty International, Arbejderen, Arkitekturforum, ATLAS Magasin, Avisen Kommunen, Avisen.dk, Bauer Media, Berlingske Media, BFE, Bias, Bladpulgens Fordelingsudvalg, Bonnier Publications A/S, Bornholms Tidende, Brain Food, BygTek, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Børsen, Casablanca, Computerworld - Jobindex Media, CSR – Horisont Gruppen A/S, Dagbladet Licitationen – Nordiske medier, DAGBLADET/Frederiksborg Amts Avis – Sjællandske medier, Dagens Byggeri – FGB Medier, Dagens Medicin, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, Danmarks Vækstråd, Dansk Annoncørforening (DAF), Dansk Anti-Stalking Forening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Journalistforbund, Dansk Kvindesamfund, Dansk PEN, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Døves Landsforbund, Danske Medier, Danske Mediers Forum, Danske Regioner, DanWatch.dk, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Den Korte Avis, DENFRI, Der

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Nordschleswiger, Det Kriminalpræventive Råd, Det nye Zetland, dknyt ApS, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Egmont International Holding A/S, Ekstra Bladet, Fagbladet 3F, Fagbladet FOA, Fagbladet Folkeskolen ApS, Filmmagasinet Ekko, Finans, Flensborg Avis, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af Danske Kulturtidsskrifter, Foreningen af Danske Lokale Ugeaviser, Foreningen af Offentlige Anklagere, Frederiksborg Amts Avis, Friktion – magasin for køn, krop og kultur, Fyens Stiftstidende, Fyns Amt Avis, Føljeton, Globalnyt, GOLDBERG, HavneFront, Helsingør Dagblad, Herning Folkeblad, Horsens Folkeblad/Horsens, Exclusive, IDG Danmark, Information, Ingeniøren, Innovationsforum, InsideBusiness, Institut for Menneskerettigheder, IT-B Branchen, Joan-Søstrene, JP/Politikens Hus, Justitia, JydskeVestkysten, Jysk Fynske Medier, Kjerteminde Avis – K.J.A. Holding, Kommunen, Kommunernes Landsforening (KL), Koncentrat (tidligere arbejdstitel: 3 minutter), Korrespondenterne, Kreativitet & Kommunikation, Kristeligt Dagblad, Kvinderådet, Landbrugsavisen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Lolland-Falsters Folketidende, Magasinet KBH – Manifesta ApS, Mandag Morgen Media ApS, Medienævnet, Midtjyllands Avis, Morsø Folkeblad, Multimedieforeningen, mydailyspace, Netavisen Pio, Netudgaven.dk, newsbreak.dk, Nordjyske Medier, Ny Netavis, Sciencereport.dk, Nyhedsmagasinet Danske Kommuner, Offerrådgivningerne i Danmark, Opinionen.dk, Out & About, Papercut Issues, Politiforbundet, Politiken, Pressenævnet, Randers Amtsavis, Red Barnet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rigsrevisionen, Ryk Verden News – Future Navigator, Samsø Posten, Seksualpolitisk Forum, Silkeborg Nyt.dk, Sjællandske Medier, Skive Folkeblad, Socialfremtid.dk, Søndagsavisen A/S, SønderborgNYT – gratis lokale nyheder, Third Ear, Trykkefrihedsselskabet, TV-Kalundborg.dk, Fonden den selvejende institution Udfordringen, Watch Medier, Weekendavisen, www.danwatch.dk, Danish, Expat Media ApS, Zaman Iskandinavya, Økonomisk Ugebrev.

Den foreslåede ændring i straffelovens § 264 d om udvidelse af beskyttelsen mod uberettiget videregivelse af nøgenbilleder er sendt i særskilt høring i perioden fra den 17. august 2018 til den 14. september 2018 til de samme myndigheder og organisationer mv.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Danske Medier, Dansk Kvindesamfund, Rigsadvokaten, Vestre Landsret, Københavns Byret, Den Danske Dommerforening, Datatilsynet, Rigspolitiet, Dansk Stalking Center, Digitalt Ansvar, Dansk Journalistforbund,

Retspolitisk Forening, Institut for Menneskerettigheder, Børnerådet, Domstolsstyrelsen, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, Advokatrådet, Østre Landsret, Offerrådgivningen i Danmark, Kvinderådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Joan-Søstrene, Flensborg Avis, Rigsrevisionen, Pressenævnet, Dommerfuldmægtigforeningen, Sø- og Handelsretten, KL, Amnesty International, Trykkefrihedsselskabet og Politiforbundet.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i kursiv.

II. Høringssvarene

1. Generelt

Københavns Byret, Vestre Landsret, Retspolitisk Forening, Advokatrådet, Østre Landsret, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Rigsrevisionen, Dommerfuldmægtigforeningen, Sø- og Handelsretten, KL Trykkefrihedsselskabet og Politiforbundet har ingen bemærkninger til lovforslaget

2. Freds- og ærekrænkelser

Det Kriminalpræventive Råd finder det positivt, at der sættes fokus på at styrke det strafferetlige værn mod krænkelser af privatlivets fred og ærekrænkelser, men bemærker, at en betydelig del af krænkelserne finder sted som en del af en ungdomskultur, hvorfor det strafferetlige værn ikke bør stå alene, men suppleres med indsatser, der har fokus på digital dannelse.

Justitsministeriet kan oplyse, at regeringen den 3. februar 2017 præsenterede en pakke mod digitale sexkrænkelser, der bl.a. indeholder ti initiativer, der skal forebygge digitale sexkrænkelser og oplyse unge om alvoren heraf. De ti initiativer består bl.a. af en ung-til-ung kampagne målrettet unge på ungdomsuddannelserne om deling af krænkende materiale og god tone på nettet, styrkelse af digitale kompetencer i fagene på de gymnasiale uddannelser med fokus på etik og inspirationsmateriale til ungdomsuddannelsesinstitutionerne om forebyggelse og bekæmpelse af deling af krænkende materiale.

2.1. Fredskrænkelser

Dansk Stalking Center anbefaler, at systematiske fredskrænkelser rettet mod samme person, skal virke som strafskærpende omstændighed.

Justitsministeriet kan oplyse, at domstolene allerede efter de almindelige regler i straffeloven om straffens fastsættelse, der indeholder en ikke udtømmende angivelse af omstændigheder, som kan tillægges vægt i skærpende retning ved strafudmålingen, kan lægge vægt på, at der er tale om systematiske (freds)krænkelser.

2.1.1. Brud på brevhemmeligheden og hemmelig aflytning

Datatilsynet opfordrer til, at det tydeliggøres i lovbemærkningerne, at også den dataansvarlige og databehandleren har et ansvar for at sikre, at medarbejderne kun autoriseres til at kunne tilgå personoplysninger, som er nødvendige for løsningen af deres opgaver. Endvidere anbefaler Datatilsynet, at Justitsministeriet i lovbemærkningerne forholder sig til Østre Landsrets dom af 7. marts 2017, hvor en tiltalt blev frifundet i en situation, hvor oplysninger blev tilgået for at dokumentere en sårbarhed i systemet og ikke med ”onde hensigter”.

Ifølge den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 263, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 4), straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens datasystem eller data, som er bestemt til at bruges i et datasystem. Bestemmelsen afgrænses til tilfælde, hvor anskaffelse af adgangen sker ”uberettiget”. Heri ligger, at ikke enhver handling, der er omfattet af gerningsindholdet, vil være strafbar.

Det fremgår således af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at der kan forekomme tilfælde, hvor man kun ved et konkret skøn kan afgøre, om en handling, der sprogligt omfattes af bestemmelsens ordlyd, skal anses som strafbar. Det fremgår endvidere, at dette navnlig vil få betydning i forhold til personer, der har en berettiget adgang til et datasystem, men som anvender denne adgang til andre formål end dem, som adgangen er givet til. Et eksempel herpå kan efter omstændighederne være en medarbejder, der har en berettiget adgang til arbejdsgiverens datasystem, men som anvender denne adgang til at tilgå data, som der ikke er arbejdsmæssigt behov for at tilgå, herunder navnlig hvis medarbejderen har et videregående forsæt til at videregive eller anvende disse data i en sammenhæng, der er arbejdsgiveren uvedkommende.

Det bemærkes, at der bl.a. i lyset af bemærkningerne fra Datatilsynet om Østre Landsrets dom af 7. marts 2017 er foretaget visse præciseringer i de specielle bemærkninger til bestemmelsen. Det fremgår således af de specielle bemærkninger, at bestemmelsen eksempelvis vil omfatte tilfælde, hvor en gerningsmand udnytter en svaghed i et datasystem, der giver en videre adgang til oplysninger eller programmer end tilsigtet, for at kopiere, ændre eller slette oplysninger eller programmer. Endvidere fremgår det, at den foreslåede bestemmelse eksempelvis vil omfatte en kunde, der har en berettiget adgang til en brugerflade på internettet eller en computer, men som f.eks. udnytter en fejl, svaghed eller utilsigtet adgang i systemet til at kopiere, ændre eller slette data eller anvende datasystemet på en måde, som ligger uden for det sædvanlige og aftalte.

For så vidt angår Datatilsynets bemærkning om den dataansvarlige og databehandlerens ansvar for autorisationer efter databeskyttelsesforordningen bemærkes det, at den foreslåede bestemmelse ikke tilsigter at regulere dette spørgsmål.

Dansk Stalking Center anbefaler, at det klarlægges om en handling, hvor en gerningsmand skaffer sig uberettiget adgang til indholdet af en e-mail og efterlader den i indbakken, skal anmeldes efter den foreslåede § 263, stk. 1, eller § 263, stk. 2, nr. 1.

Med lovforslaget foreslås det at nyaffatte § 263 (lovforslagets § 1, nr. 4), med henblik på at det gældende stk. 2 om adgang til dataoplysninger flyttes til stk. 1, således at bestemmelsen fremover vil tage udgangspunkt i, at meddelelser i stadigt stigende omfang sendes og opbevares elektronisk. Efter det foreslåede stk. 1 straffes med bøde eller fængsel den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens datasystem eller data, som er bestemt til at bruges i et datasystem. Bestemmelsen angår den, der på en hvilken som helst måde uberettiget skaffer sig adgang til et datasystem eller data.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til den foreslåede bestemmelse, at udtrykket »skaffer sig adgang« skal forstås bredt og bl.a. dækker hel eller delvis kontrol over et datasystem, som f.eks. giver adgang til at tilføje, ændre eller slette data eller programmer i datasystemet, uanset om der skaffes adgang direkte via det pågældende datasystem. Det foreslåede bestemmelse vil således omfatte meget forskelligartede forhold, herunder bl.a. at gerningsmanden skaffer sig adgang til en andens computer eller smartphone, eller at gerningsmanden logger på en andens e-mailsystem.

Ifølge den foreslåede § 263, stk. 2, nr. 1 (lovforslagets § 1, nr. 4), straffes med bøde eller fængsel i 6 måneder den, der, uden at forholdet er omfattet af stk. 1, uberettiget åbner et brev eller en anden lukket meddelelse eller optegnelse eller gør sig bekendt med indholdet. Som det fremgår af de specielle bemærkninger vil bestemmelsen være subsidær i forhold til det foreslåede stk. 1, hvilket betyder, at bl.a. åbning af en lukket meddelelse, f.eks. en e-mail eller sms, der sker ved uberettiget at skaffe sig adgang til et datasystem eller data ikke omfattes af bestemmelsen, i det omfang forholdet omfattes af stk. 1.

2.1.2. Uberettiget overvågning ved hjælp af gps eller andet lignende apparat

Institut for Menneskerettigheder og finder det positivt, at der foreslås en bestemmelse om uberettiget overvågning ved hjælp af gps.

Børnerådet tager til efterretning, at ministeriet ikke anser forældres overvågning af børn for omfattet af forbuddet mod gps-overvågning.

Datatilsynet bemærker om arbejdsgiveres overvågning af ansatte ved hjælp af gps eller andet lignende apparat, at arbejdsgiverens behandling af personoplysninger skal have hjemmel i databeskyttelsesforordningens behandlingsregler, og at det efter tilsynets praksis kun vil være lovligt, hvis medarbejderen på forhånd er informeret om kontrollen, og at indsamlingen af oplysninger sker til udtrykkeligt angivne og legitime formål. I den forbindelse henstiller tilsynet til, at Justitsministeriet inddrager dette i lovudkastet.

Dansk Stalking Center anbefaler, at den foreslåede bestemmelse tillige skal omfatte overvågning, der udøves gennem den forurettedes egne enheder, eksempelvis ved hacking af en persons mobiltelefon. Endvidere anbefaler centeret, at systematiske overtrædelser af den foreslåede bestemmelse mod samme person er en strafskærpende omstændighed.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffeloven som § 264 b (lovforslagets § 1, nr. 8), hvoraf det fremgår, at den, som uberettiget ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat registrerer en andens færden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Bestemmelsen vil kun omfatte tilfælde, hvor personens færden registreres uberettiget. Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at en registrering af oplysninger, der ikke i sig selv er i strid med databeskyttelseslovgivningen, ikke af denne grund vil være berettiget efter den foreslåede bestemmelse i straffeloven.

Den foreslåede bestemmelse tilsigter således at kriminalisere registreringer af en anden persons færden ved hjælp af et apparat, uafhængigt af om sådanne registreringer er strafbare efter databeskyttelsesforordningen eller anden lovgivning.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at det er et krav, at gerningsmanden har forsæt til at foretage registreringen. Dette vil typisk komme til udtryk ved, at gerningsmanden selv har anbragt en gps eller et andet lignende apparat. Tilfælde, hvor en gerningsmand overvåger en anden persons færden ved hjælp af personens smartphone med indbygget gps, som uafhængigt af gerningsmanden er slået til, vil falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde, idet der ikke er tale om, at gerningsmanden "registrerer" forurettedes færden, og det gælder uanset at gerningsmanden på denne vis – f.eks. ved at skaffe sig adgang til telefonen – kan skaffe sig samme oplysninger om den anden persons færden, som hvis man selv havde anbragt en gps. Dette hænger sammen med, at forholdet i almindelighed vil være omfattet af f.eks. den foreslåede § 263, stk. 1, om at skaffe sig adgang til datasystemer eller data, som er bestemt til at bruges i et datasystem. Tilfælde, hvor gerningsmanden selv har slået en indbygget gps i forurettedes smartphone til, så telefonen lagrer oplysninger om den pågældendes færden, som gerningsmanden senere skaffer sig adgang til, vil efter omstændighederne skulle straffes efter både den foreslåede § 263, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 4), og den foreslåede § 264 b, idet gerningsmanden i dette tilfælde også realiserer gerningsindholdet i den foreslåede bestemmelse om gps-sporing.

2.1.3. Hjemmel for politiet til overvågning ved hjælp af gps eller andet lignende apparat

Rigsadvokaten og Rigspolitiet bemærker, at det kan være af væsentlig betydning for politiets efterforskning mod en gerningsmand at foretage observation ved brug af gps eller andet lignende apparat af personer, der ikke er mistænkte. På den baggrund har Rigsadvokaten og Rigspolitiet foreslået, at der foretages en præcisering af den foreslåede bestemmelse, således at politiet fortsat i sådanne situationer ved brug af gps eller lignende udstyr kan foretage observation af en ikke-mistænkt persons færden.

Som det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 2, nr. 6, skal den foreslåede bestemmelse ses i sammenhæng med, at der foreslås en ny bestemmelse i straffeloven, som gør det strafbart uberettiget at overvåge en persons færden ved hjælp af en gps eller andet lignende apparat. En kon-

sekvens af den nye bestemmelse vil være, at politiets anvendelse af gps mv. til at følge en persons færden i forbindelse med efterforskningen af strafbare forhold, fremover vil være at anse som et straffeprocessuelt tvangsindgreb, som skal have hjemmel i retsplejeloven.

I det lovudkast, der blev sendt i høring, foreslås det, at politiet får hjemmel til – efter retskendelse – at registrere en mistænks færden ved hjælp af gps mv. Det er efter den foreslåede bestemmelse en betingelse for indgrebet, at det må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder.

I lyset af Rigspolitiets og Rigsadvokatens høringssvar er den foreslåede bestemmelsen ændret, så politiet – efter retskendelse og de nævnte betingelser i retsplejeloven – fortsat også kan foretage observation med gps mv. af ikke-mistænkte personer, forudsat at den ikke-mistænkte person har tilknytning til en mistænkt eller til samme køretøj eller ejendom som en mistænkt eller lignende. Anvendelsen af gps eller lignende over for en ikke-mistænkt kan bl.a. være relevant, når der f.eks. skal foretages hemmelige ransagninger eller rumaflytninger mod en mistænkt person, hvor ikke-mistænkte har adgang til de pågældende lokaliteter. I sådanne situationer vil det være afgørende at sikre, at de pågældende ikke-mistænkte personer (som f.eks. bor sammen med den mistænkte) ikke ankommer til stedet og får kendskab til det pågældende efterforskningsskridt. Det kan endvidere være relevant at observere personer med nær tilknytning til en mistænkt, der er eftersøgt, idet den ikke-mistænkte vil kunne føre politiet til den mistænkte.

Det bemærkes, at retsplejelovens § 791 a, stk. 1-3, også giver mulighed for at observere en ikke-mistænkt, ligesom en række andre tvangsindgreb efter retsplejeloven kan foretages mod en ikke-mistænkt.

2.1.4. Ulovlige videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentlighed

Amnesty International tilslutter sig forslaget. Amnesty International finder dog, at der i forbindelse med bedømmelsen af påregneligheden ikke bør lægges vægt på, hvilken risikovurdering den krænkede foretog eller burde have foretaget ved at nøgenbade på et offentligt sted. Amnesty International finder endvidere, at enhver udbredelse af nærbilleder af en nøgen person på

en strand (uden vedkommendes accept) – som tydeligt viser en identificerbar person, og som viser nærbilleder af bagdel, bryster og kønsdele – desuden bør være strafbar.

Formålet med den foreslåede ændring af straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. pkt., 2. led (lovforslagets § 1, nr. 10), er at udvide beskyttelsen mod videregivelse af nøgenbilleder af personer i det offentlige rum. Det afgørende er ifølge bemærkningerne til den foreslåede ændring, om videregivelsen af nøgenbilledet var påregnelig for den afbildede. Justitsministeriet har i lyset af Amnesty Internationals bemærkninger fundet anledning til at tilpasse pkt. 2.7.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 10, således at det tilføjes, at det i forbindelse med vurderingen af, om videregivelsen af et nøgenbillede var påregnelig eller ej, ikke er afgørende, hvilken risikovurdering den forurettede konkret foretog eller burde have foretaget i forbindelse med sin adfærd. Der skal i stedet foretages en objektiveret bedømmelse af, hvad en person i almindelighed måtte kunne påregne i den konkrete situation.

Som det fremgår af pkt. 2.7.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, skal der foretages en helhedsvurdering af, om videregivelsen af et nøgenbillede var påregnelig eller ej, og det angives i den forbindelse, at en person, der nøgenbader på en offentlig strand, generelt set ikke skal kunne påregne, at der vil blive taget billeder, som videregives med det primære formål at udstille vedkommende nøgen.

Dansk Kvindesamfund tilslutter sig behovet for at opdatere lovgivningen, men mener ikke, at ændringen vil have den ønskede effekt. Det skyldes, at det er usikkert, hvilke situationer ændringen til ”en bredere offentlighed” skal ramme, bl.a. da det vil være op til domstolene at vurdere i den konkrete situation, om en videregivelse er strafbar eller ej. **Danske Medier** efterspørger ligeledes flere eksempler på praktisk forekommende situationer vedrørende mediernes almindelig dækning af sommerliv ved stranden mv. og en mere konkret afgrænsning af, hvornår et billede er taget på et sted, hvor der kun er ”ganske få personer” til stede, og et billede, hvor et ”større antal personer” kan iagttage den nøgne person. **Digitalt Ansvar, Offerrådgivningen i Danmark og Kvinderådet** finder det endvidere delvist uklart, hvornår en offentlighed skal anses for ”bredere” og efterspørger i den forbindelse flere eksempler.

Ifølge den foreslåede ændring af § 264 d, stk. 1, 1. pkt., 2. led (lovforslagets § 1, nr. 10), udvides den strafferetlige beskyttelse til at gælde uberettiget vi-

deregivelse af billeder af en person under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed. Som anført i pkt. 2.7.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger tilkendegives det med anvendelsen af begrebet "en bredere offentlighed", at den strafferetlige beskyttelse mod videregivelse af billeder ikke afhænger af, om billedet er taget på et i princippet offentligt sted. Det afgørende er i stedet, hvilken offentlighed det har været påregneligt for den pågældende, at man ville kunne blive genstand for. Offentligheden skal således som udgangspunkt anses for "bredere", når der er sket videregivelse af et nøgenbillede til andre end den eller de personer, som var til stede i forbindelse med afbildningen. Justitsministeriet bemærker i forlængelser heraf, at straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. pkt., 2. led, i princippet kan finde anvendelse i mange forskelligartede situationer, hvor der er blevet videregivet billeder, som er taget på et offentligt tilgængeligt sted. Det er imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at de typeeksempler, som er beskrevet i pkt. 2.7.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger og de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 10, i tilstrækkelig grad giver retningslinjer for anvendelsesområdet for den foreslåede udvidelse af straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. pkt., 2. led.

Joan-Søstrene tilslutter sig lovudkastets formål. Henset til alvoren af den krænkelse, som forurettede i sager om uberettiget videregivelse af nøgenbilleder er udsat for, finder Joan-Søstrene, at forurettede bør have krav på at få beskikket en bistandsadvokat. **Digitalt Ansvar, Offerrådgivningen i Danmark og Kvinderådet** anbefaler ligeledes, at ofre for deling af private forhold får mulighed for at få beskikket en bistandsadvokat efter retsplejelovens § 741 a.

Justitsministeriet bemærker, at lovforslaget har til formål at udvide anvendelsesområdet for straffelovens § 264 d stk. 1, 1. pkt., 2. led, for så vidt angår videregivelse af nøgenbilleder, der er taget i det offentlige rum, og ministeriet finder ikke, at denne udvidelse giver anledning til at ændre på muligheden for at få en bistandsadvokat beskikket ved overtrædelser af bestemmelsen. Ved overtrædelser af straffelovens § 264 d vil det således fortsat være retten som efter anmodning kan beskikke en advokat for den forurettede, når særlige omstændigheder taler for det, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 4.

Institut for Menneskerettigheder finder forslaget positivt. Instituttet anbefaler dog, at det præciseres, hvorledes det forhold, at en person, som har givet afkald på en strafferetlig beskyttelse mod videregivelse af nøgenbille-

der, forholder sig til det selvstændige krav om samtykke til videregivelse af nøgenbilleder.

Det fremgår af pkt. 2.7.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at en person, som frivilligt optræder nøgen i det offentlige rum, i et vist omfang kan anses for at have givet afkald på en strafferetlig beskyttelse mod efterfølgende videregivelse af billeder heraf. Det forhold, at en person må anses for at have givet afkald på en strafferetlig beskyttelse mod videregivelse af nøgenbilleder, indebærer således, at handlingen falder uden for anvendelsesområdet af straffelovens § 264, stk. 1, 1. pkt., 2. led. Det er imidlertid ikke ensbetydende med, at den pågældende dermed har samtykket til videregivelsen, eller at den pågældende ville samtykke til videregivelsen, idet samtykke til videregivelse af billeder kun er relevant, hvis situationen er omfattet af den strafferetlige beskyttelse.

Dansk Journalistforbund tilslutter sig forslaget og lægger særligt vægt på bemærkningerne til lovforslaget, hvor det understreges, at straffelovens § 264 d skal fortolkes i lyset af den Europæiske Menneskeretskonvention og af de retningslinjer, der følger af Menneskerettighedsdomstolens praksis.

Digitalt Ansvar, Offerrådgivningen i Danmark og Kvinderådet finder det positivt, at der med lovforslaget lægges op til en udvidet beskyttelse af ofre i forbindelse med udbredelse af private forhold til offentligheden. Digitalt Ansvar anmoder dog om en vurdering af, om der er behov for at udvide beskyttelsen til yderligere situationer, hvor delingen alene sker mellem personer, som har deltaget i private eller offentlige sammenhænge, f.eks. på hytte- eller rustur, festival eller lejrskole. Derudover foreslår Digitalt Ansvar, at forholdet til civilretlige krav og persondataretten adresseres.

Justitsministeriet bemærker, at straffelovens § 264 d allerede i dag finder anvendelse på videregivelse af f.eks. nøgenbilleder, som er taget på et ikke-frit tilgængeligt sted, og at der med den foreslåede udvidelse af § 264 d, stk. 1, 1. pkt., 2. led, ikke er tilsigtet nogen ændringer i relation hertil. Den foreslåede bestemmelse vil efter omstændighederne kunne finde anvendelse på videregivelse af nøgenbilleder, som er taget på en hytte- eller rustur.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at lovforslaget har til formål at udvide den strafferetlige beskyttelse mod videregivelse af billeder, der er taget i det offentlige rum. Justitsministeriet har på den baggrund ikke fundet anledning til at adressere forholdet til civilretten og databeskyttelsesretten, som fortsat supplerer den strafferetlige beskyttelse.

2.2. Ærekrænkelser

Dansk Stalking Center savner (fortsat) værn mod handlinger, der falder uden for beskyttelsen mod ærekrænkelser og bagvaskelse. Centeret anfører som eksempler på sådanne handlinger fremsættelse i forskellige fora på Facebook af beskyldninger om pædofili, vold mod børn mv. eller ytringer om den pågældendes habilitet, mentale tilstand, beskæftigelse som f.eks. prostitueret samt sort arbejde.

Det foreslås at nyaffatte § 267, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 12), om ærekrænkelser, således at bestemmelsen fremover omfatter den, som fremsætter eller udbreder udtalelser eller anden meddelelse eller foretager en handling, der er egnet til at krænke nogens ære, jf. dog §§ 268 og 269, således at den pågældende straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Den foreslåede bestemmelse adskiller sig trods den ændrede affattelse kun fra den gældende bestemmelse derved, at strafmaksimum er fængsel indtil 1 år.

Det fremgår således af de specielle bemærkninger til den foreslåede bestemmelse, at nyaffattelsen af bestemmelsen ikke vil medføre nogen ændring af, hvilke ytringer der er omfattet af bestemmelsen. Når det er foreslået, at »udtalelse eller anden meddelelse« samt »handling« anvendes i stedet for »for nærmelige ord og handlinger« og »sigtelser«, hænger det sammen med, at den gældende sondring mellem sigtelser og ringeagtsytringer, der er gennemgående i flere bestemmelser om ærekrænkelser, ikke harmonerer med den sondring, som Menneskerettighedsdomstolen anvender i sin praksis.

Det fremgår endvidere af de specielle bemærkninger, at udtrykkene »udtalelse eller anden meddelelse« samt »handling« omfatter alle former for ærekrænkende ytringer, hvad enten de udbredes på skrift eller i tale, ligesom handlinger, billeder mv. er omfattet. Det afgørende er, at de pågældende udsagn eller handlinger mv. er egnet til at krænke en andens ære, hvad enten der er tale om beskyldninger, meningstilkendegivelser, fornærmelser eller lignende, dvs. alt fra konkrete påstande om, at en person har begået et alvorligt strafbart forhold, til udtalelser eller handlinger, der er stærkt hånende. Det vil efter den foreslåede bestemmelse være et krav, at den pågældende meddelelse, udtalelse eller handling objektivt set er egnet til at krænke en persons ære både i form af selvagtelse og omdømme. Det vil ikke være et krav, at den pågældendes ære er krænket i det konkrete tilfælde, men ytringen eller handlingen skal generelt være egnet til at udgøre en ærekrænkelser under de omstændigheder, som den fremkommer i. Omvendt vil det

ikke være tilstrækkeligt, at en person konkret føler sig krænket, hvis ytringen ikke generelt er egnet til at udgøre en ærekrænkelse. Kriminaliseringen efter bestemmelsen omfatter i øvrigt det samme, som den gældende bestemmelse omfatter, idet f.eks. moralbegrebet udvikler sig med tiden, hvilket domstolene må tage højde for ved fortolkningen af bestemmelsen.

2.2.1. Straffelovens § 268 - bagvaskelse

Danske Medier bemærker, at der bør lægges vægt på den faktiske udbredelse af det krænkende indhold, snarere end at fremsættelsen eller udbredelsen er sket gennem indholdet af et massemedie, da henvisning til et ”massemedie” afskærer muligheden for at straffe stærkt skadelige beskyldninger efter den skærpede strafferamme, såfremt sådanne beskyldninger f.eks. får meget omfattende udbredelse gennem et socialt medie.

Derudover finder Danske Medier, at henvisningen til et massemedie i den foreslåede § 268 i straffeloven giver anledning til tvivl, og at nogle afsnit under punkt 2.8.3.1 er uklart formuleret.

Det foreslås, at straffelovens § 268 (lovforslagets § 1, nr. 12) nyaffattes, så bestemmelsen fremover vil omfatte de tilfælde, hvor en alvorlig beskyldning er usand (nr. 1), og de tilfælde, hvor en beskyldning er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og beskyldningen er egnet til væsentligt at skade den forurettede (nr. 2). Som efter den gældende bestemmelse er det foreslået, at overtrædelse af bestemmelsen skal kunne straffes med bøde eller indtil 2 års fængsel.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at »massemedie« skal forstås i overensstemmelse med medieansvarslovens § 1, og den foreslåede bestemmelse i nr. 2 vil finde anvendelse, uanset om mediet har indgivet anmeldelse til Pressenævnet. Det fremgår endvidere af punkt 2.9.3.1 i lovforslaget, at selv om anden vid udbredelse, der ikke er sket gennem indholdet af et massemedie, også kan have alvorlig skadevirkning for den forurettede, finder Justitsministeriet under henvisning til Straffelovrådets overvejelser (lovforslagets punkt 2.9.2) om at begrænse betinget offentlig påtale af ærekrænkelser, at bestemmelsen skal afgrænses til kun at omfatte udbredelsen gennem et massemedie. Baggrunden herfor er, at der generelt bør kunne fæstes større lid til indholdet i et massemedie end f.eks. indholdet af privatpersoners beskyldninger fremsat på internettet, herunder Facebook. Justitsministeriet har foretaget visse sproglige præciseringer i lovforslagets bemærkninger.

2.2.2. Straffelovens § 269 – sandhedsbevis

Danske Medier bemærker, at det anføres i bemærkningerne til bestemmelsen, at rigtigheden af viderebragte udtalelser i de omhandlede tilfælde ikke skal bevises, men at der opstilles betingelser om, at der er tale om en pålidelig kilde samt om, at journalisten har kontrolleret rigtigheden heraf. Danske Medier bemærker, at det er uklart, hvad det er, som journalisten skal kontrollere rigtigheden af.

Det foreslås med straffelovens § 269, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 12), at en ærekrænkelse er straffri, hvis den fremkom i en sammenhæng, hvor der var rimelig anledning til den. Efter den foreslåede bestemmelse vil det afgørende for strafbarheden af en ærekrænkelse være, om der samlet set var rimelig anledning til den, og der skal i den forbindelse lægges vægt på, hvilken sammenhæng den fremkom i.

Det fremgår af punkt 2.9.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at den foreslåede bestemmelse i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis fokuserer på, om den udbredte ærekrænkelse fremkom i en sammenhæng, hvor der var rimelig anledning til den. Bestemmelsen afspejler således afvejningen af på den ene side hensynet til individets ytringsfrihed efter EMRK artikel 10 og på den anden side andre personers gode navn og rygte eller rettigheder, der er selvstændigt beskyttet i EMRK artikel 8 om bl.a. retten til privatliv. Der er tale om en retlig standard, der er udfyldt og fortsat udfyldes af Menneskerettighedsdomstolens praksis, og lovforslaget tilsigter ikke en ændring af gældende ret som fortolket i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis.

Det fremgår endvidere af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at der for så vidt angår pressens ytringsfrihed sondres mellem, om det er pressen selv, der kommer med ærekrænkende udtalelser, eller om pressen blot gengiver andres ærekrænkende udtalelser. I det tilfælde, hvor det klart fremgår, at der er tale om et referat eller viderebringelse af en andens udtalelse eller holding, vil journalisten eller redaktøren ikke skulle bevise rigtigheden af de viderebragte udtalelser. Derimod skal det – i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis – bevises, at der er et tilstrækkeligt præcist og troværdigt faktisk grundlag for ytringen, herunder om journalisten har kontrolleret rigtigheden heraf. Dette skal vurderes i forhold til ytringens karakter og grovhed, ligesom der kan lægges vægt på, om udsagnene er afbalancerede, og om den person, der er genstand for udtalelsen,

har haft mulighed for kontradiktion. Det er også et krav, at journalisten var i god tro.

2.2.3. Om straf ved privat påtale

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Straffelovrådets forslag om, at der alene skal kunne idømmes straf i form af bøde, når en sag om ærekrænkelse er genstand for privat påtale, gennemføres.

Det fremgår af punkt 2.11.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at Straffelovrådet har foreslået, at der i straffelovens § 152 f om påtale af bestemmelserne om brud på tavshedspligten og i § 275 om påtale af freds- og ærekrænkelse indsættes en bestemmelse om, at der i private straffesager kun kan idømmes straf i form af bøde.

Som anført under punkt 2.11.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger finder Justitsministeriet på det foreliggende grundlag ikke anledning til at gennemføre Straffelovrådets forslag om, at der alene skal kunne idømmes straf i form af bøde, når en sag påtales privat.

2.3. Om skærpelse af bødestrafen for freds- og ærekrænkelser

Danske Medier kan støtte højere bødestrafte for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser og finder det velbegrunnet at straffe ansvarshavende redaktører for redaktionelle medier, idet redaktørerne netop bør fungere som bolværk mod mediernes ubegrundede krænkelser.

Dansk Journalistforbund kan ikke tilslutte sig forslaget om at skærpe bødestrafen over for redaktører og journalister. Forbundet henviser til, at Straffelovrådet ikke har anbefalet at skærpe straffen, men at rådet fandt, at domstolene generelt på en tilfredsstillende måde sikrer, at der fastsættes straffe, der står i passende forhold til den begåede forbrydelse.

Den Danske Dommerforening bemærker, at det er uhensigtsmæssigt, at det ikke fremgår af bemærkningerne til medieansvarslovens § 26, stk. 2, at skærpelse af bødestrafen også skal gælde i tilfælde, hvor den pågældende bestemmelse finder anvendelse.

Som anført under punkt 2.10.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger er Justitsministeriet enig i Straffelovrådets overvejelser om, at domstolene i sager, der har en sådan grovhed, at straffen bør være fængsel, gennemgående udmåler en fængselsstraf, der står i passende forhold til den begåede forbrydelse. For så vidt angår strafniveauet i sager, hvor en freds- og ærekrænkelser straffes med bøde, er det imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at bødeniveauet i dag ikke i tilstrækkelig grad afspejler lovovertrædelsens grovhed, hvilket særligt skal ses i lyset af internettets udbredelse.

På den baggrund forudsættes det med lovforslaget, at bødestrafen for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige strafniveau. I forhold til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige strafniveau. Det gælder også for de overtrædelser, hvor bøden udmåles efter medieansvarslovens § 26, stk. 2

Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at formålet med medieansvarslovens § 26, stk. 2, er at fravige de almindelige strafudmålingsregler i straffeloven § 51 og § 80, og at bestemmelsen således skal anvendes sammen med relevante strafbestemmelser, der indeholder en strafferamme, og hvortil der eventuelt er angivet retningslinjer i forhold til strafniveauet.

2.4. Sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder

Børnerådet hilser forslaget om sletning af billeder velkomment, og **Dansk Stalking Center** bemærker, at forslaget vil medføre en betydelig bedre retsstilling for stalkingudsatte.

Dansk Journalistforbund kan samlet set tilslutte sig forslaget og tilføjer, at henvisningen til artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention tillægges stor vægt i denne sammenhæng.

Danske Medier henviser til, at der i lovudkastets bemærkninger til § 271 redegøres for paragraffens to stykker, og at det er påfaldende, at ordene ”hvis det er muligt”, der indgår i § 271, stk. 1, ikke behandles under stk. 1 i lovudkastet, men under stk. 2, hvorved ordene efter Danske Mediers opfattelse får en anden betydning.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffelovens § 271 (lovforslagets § 1, nr. 12) om sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder, som har tilknytning til en overtrædelse af lovens §§ 264, 267 eller 268, med hen-

blik på at forhindre tilgængeligheden og den videre udbredelse af disse udtalelser mv.

Efter forslaget til stk. 1 kan det ved dom for overtrædelse af straffelovens §§ 264 d, 267 eller 268 samtidig bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede skal slettes, hvis det er muligt. Det foreslås i stk. 2, at forpligtelsen til at slette en udtalelse mv. efter stk. 1, påhviler den, der dømmes for overtrædelsen, idet forpligtelsen dog også kan pålægges andre, hvis disse i modsætning til gerningsmanden har rådighed over udtalelsen mv.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at bestemmelsen vil indebære, at forpligtelsen primært skal pålægges den domfældte, og bestemmelsen skal således kun anvendes over for andre, hvis disse har rådighed over en udtalelse mv. Rådighed skal forstås sådan, at det skal være muligt at slette den pågældende udtalelse mv. Denne mulighed kan f.eks. foreligge, hvis man har (lovlig) adgang til at redigere den hjemmeside, som indeholder udtalelsen mv., eller hvis man har (lovlig) adgang til den Facebookkonto, hvor udtalelsen mv. er udbredt fra.

Pålægget efter bestemmelsen indebærer således, at udtalelsen mv. skal slettes, i det omfang dette er muligt for domfældte eller en anden person. Der kan dermed ikke indfortolkes en pligt for domfældte til at rette henvendelse til søgemaskiner, sociale medier mv. med henblik på at få disse til at slette udtalelser mv., som domfældte ikke har rådighed over, medmindre en sådan pligt følger af databeskyttelsesforordningens regler om sletning. Der er imidlertid mulighed for direkte at pålægge søgemaskiner, sociale medier mv. forpligtelser efter den foreslåede bestemmelse.

3. Mulighed for nedlæggelse af referat- og navneforbud forud for hovedforhandlingen i private straffesager og skærpelse af bødestraffen for overtrædelse heraf

Danske Medier kan støtte højere bødestraffe for overtrædelse af retsplejelovens bestemmelser om referat- og navneforbud.

Dansk Journalistforbund kan ikke tilslutte sig forslaget og henviser til, at det ikke er indeholdt i Straffelovsrådets betænkning. Forbundet bemærker i den forbindelse, at forslaget går i den forkerte retning i forhold til princippet om den åbne retspleje. Endvidere bemærker Dansk Journalistforbund, at der savnes et empirisk grundlag til at underbygge nødvendigheden af en femdobling af bødestraffen for overtrædelse af referat- og navneforbud.

Det fremgår af punkt 2.13.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at anlæggelse af en retssag ofte vil skabe mere opmærksomhed omkring en sag, og at der derfor kan være tvivl om, hvorvidt personer, der er udsat for en ærekrænkelse, ønsker at anlægge sag om dette af frygt for, at et sagsanlæg blot vil skabe mere omtale. I dette lys foreslås det, at retten i private straffesager om overtrædelse af straffelovens §§ 264 d, 267 og 268 kan nedlægge navne- og referatforbud allerede under et særskilt retsmøde forud for hovedforhandlingen. Dette svarer til, hvad der gælder i straffesager, der er undergivet offentlig påtale.

Derudover fremgår det, at Justitsministeriet finder, at der er behov for at styrke den strafferetlige beskyttelse af referat- og navneforbud, hvorfor der foreslås en femdobling af bødestrafen for sådanne overtrædelser. Dette skal ses i lyset af internettets udbredelse og – som det fremgår under punkt 1 i de almindelige bemærkninger – at der efter Justitsministeriets opfattelse er behov for en styrket og mere tidssvarende beskyttelse af den enkeltes privatliv mv., og at enhver skal kunne leve trygt og forvente respekt for sit privatliv, og det skal ikke være muligt at spekulere i at tjene penge på at krænke andres privatliv.

4. Forhøjelse af tortgodtgørelse i sager om freds- og ærekrænkelser

Joan Søstrene foreslår, at der sker en markant forhøjelse af tortgodtgørelsen i voldtægt- og incestsager i forbindelse med lovændringen og reguleringen af tortgodtgørelsen i sager om freds- og ærekrænkelser.

Erstatningsansvarslovens § 26 indeholder regler om tort- og krænkelsegodtgørelse. Det følger af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, at der kan tilkendes tortgodtgørelse, såfremt der er sket en retsstridig krænkelse af en persons frihed, fred, ære eller person. Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, kan der ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse lægges vægt på, om der er tale om en overtrædelse af straffelovens kapitel 23 om forbrydelser i familieforhold, f.eks. incest, eller kapitel 24 om seksualforbrydelser, f.eks. voldtægt, og om krænkelser er begået over for en person under 18 år.

Det foreslås, at der i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, indsættes et 2. pkt. (lovforslagets § 3, nr. 1), hvorefter det samme som i 1. pkt. gælder, hvis krænkelser er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser.

Det foreslås endvidere, at der indsættes et 3. pkt., hvorefter det dog ikke gælder de overtrædelser, der er nævnt i straffelovens §§ 266-266 b.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til forslaget, at hensigten med denne udvidelse er, at tortgodtgørelsesniveauerne i alle sager om freds- og ærekrænkelser som udgangspunkt skal forhøjes 3 gange i forhold til det nuværende niveau.

Justitsministeriet bemærker, at der med lov nr. 140 af 28. februar 2018 pr. 1. april 2018 er foretaget en generel forhøjelse af niveauet for tortgodtgørelse for seksuelle krænkelser med ca. 1/3, samt at tortgodtgørelsesniveauet i sager om fuldbyrdet voldtægt er forhøjet med yderligere ca. 1/3. Herefter forudsættes det, at niveauet for tortgodtgørelse ved fuldbyrdet voldtægt er ca. 100.000 kr., som kan stige til omkring 116.000 kr. i meget grove tilfælde og til ca. 133.000-150.000 kr. eller højere i ganske særlige tilfældet. Niveauet for tortgodtgørelse ved forsøg på voldtægt forudsættes at skulle være ca. 40.000-53.000 kr., mens det ved incest mod mindreårige vil skulle være mindst ca. 26.000 kr. Endvidere blev der indført en nedre grænse på 150.000 kr. for tortgodtgørelse i sager om grove tilfælde af seksuelle misbrug af børn, som strækker sig over en årrække, og hvor forurettede har et tillids- eller afhængighedsforhold til gerningsmanden.

III. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

I forhold til det lovudkast, der har været i høring, har Justitsministeriet i forlængelse af Rigspolitiets og Rigsadvokatens høringsvar foretaget en ændring af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 a, stk. 5, der giver politiet hjemmel til at foretage observation ved brug af gps eller et andet lignende apparat. Ændringen indebærer, at politiet efter de nævnte betingelser i retsplejeloven også kan foretage observation med gps eller et andet lignende apparat af ikke-mistænkte personer med tilknytning til en mistænkt. Herudover er der foretaget en række mindre præciseringer og justeringer i lovforslagets bemærkninger.